

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr. Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele se se adreseze la Redactiunea dela „Biserica si Scol'a.” Er banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.”</p>
---	--	--

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

LA

„BISERIC'A si SCÓL'A“

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Cu 1. Iuliu a. c. stilu vechiu deschidemu abonamentu nou la „Biserica si Scol'a.”

Rogamu pre toti domnii abonenti de pana acuma, cari dorescu a avé fói'a nóstra si pe viitoriu, se binevoiésca a tramite la „tipografi'a diecesana” pretiulu de prenumeratiune care e:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu 5fl.—cr.
 " " " " pe 1/2 anu 2fl.50cr.
 Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 franci.
 " " " " pe 1/2 anu 7 franci.

Sprijinulu moralu si materialu, de care pana acuma s'a bucuratu fói'a nóstra, ne indreptatiesce a sperá, cá si in viitoriu vom fi imbratisiati de asemenea simpathii calduróse precum si de bunavointi'a nestramutata a On. Publicu cetitoriu.

REDACTIUNEA.

La finea examenelor dela institutulu pedagogico-teologicu din Aradu.

In sarcin'a scóleloru speciale este depusa o grea missiune.

Nu este vorb'a, si nu-se intentionéza prin aceste scóle numai de a dá eleviloru cunoscintiele trebuin-tióse pentru a poté luá o anumita cariera. Este multu mai multu ceea ce se cere dela densele. Se cere adeca, cá ele in timpulu, cand predau eleviloru cunoscintiele speciale pentru carier'a, ce si-au alesu—se le inspire totdeodata sentiulu de a scrutá si in-sisi a-se perfectoná in acele cunoscintie, si apoi mai pre sus de acést'a se-le inspire o deosebita placere si dragoste pentru carier'a, ce si-au alesu.

Numai incát o scóla speciala scie, se-si indepli-nésca acésta chiamare se póte numi o scóla buna. In casulu contrariu scól'a nu-si ajunge nici pre departe scopulu, si nu face societáti, carea o sustiene, nici decát servitiile, la cari s'a angajatu.

Avem si noi in diecesa o scóla speciala: insti-tutulu pedagogico-teologicu din Aradu. Prin acestu insti-tutulu dieces'a s'a angajatu a-si cresce pre fiitorii preoti si invetiatori. Sarcina grea este acést'a mai cu seama la noi, unde grea chiamare depune biseric'a si societatea pre umerii acestoru ómeni.

* * *

Dilele trecute, precum am anunctiatu la timpulu seu, s'au tienutu esamenele publice la acésta scóla.

Am asistatu si noi, cá se vedemu mersulu si sporiulu instructiunei, si marturisimu, ca am constata-tu, ca scól'a a inaintatu bine in cesti 10 ani din urma. Am remasu deci satisfacuti de resultatulu esa-menelor, mai cu seama in vederea timpulu celui scurtu de 10 ani de cand institutulu i-s'a datu o nóna organizatiune.

Conseii principiului de a judecá acésta scóla, cá pre o scóla de specialitate—ne-am datu tóta silinti'a, se vedemu, se cautamu, incát a sciutu ea se inspire eleviloru sentiulu de a scrutá si a-se perfectoná in-sisi in carier'a, ce si-au alesu, precum si incát scól'a a sciutu se inspire eleviloru sei placere si dragoste catra chiamarea loru viitória.

Aici am intempinatu inse o mare greutate in ju-decat'a nóstra. Sentiulu si tendinti'a de a-se perfec-tioná, precum si placerea si dragostea ce o are cinev'a, cá elevu pentru carier'a s'a viitória, nu se póte judecá numai din respunsurile, ce le da la esamenele de promotiune. Acestea se vor vedé numai in viétia, cand elevii de astadi vor intrá in functiune.

Din cele ce am vediutu la esamene, ne credemu inse indreptatiti a afirmá, ca scól'a si-a facutu si in privinti'a acést'a detorinti'a.

Cum se va realisá acésta afirmatiune a nóstra facia de elevii de astadi, prin functionarii de mane

ai bisericeii si scólei este o cestiune a viitorului. Dorimú inse, cá viitorulu acestoru elevi in interesulu loru propriu, si in interesulu bisericeii si scólei, carei'a vor servi, se dovedésca pre deplinu ceea ce ne permitemu a afirmá noi astadi. De aceea, vorbindu si noi cu elevii, cari anulu acest'a parasescu institutulu, pentru cá se intre in viétia, ne permitemu a-le revocá in memoria in acestu momentu de bucuria alu loru urmatórele :

* * *

Precum se scie, nici o scóla din lume nu da pre omu perfectu societátii si chiamárii sale. Omulu teneru iese din o scóla, pentrucá se intre in alt'a, pentru cá se-si face cursulu in scól'a vietii, in carea studiulu nu se incheia pana atunci, pana cand cinev'a traiesce. Deosebirea intre scól'a sistematica si intre scól'a vietii este numai aceea, ca aici studiulu este de dóue feluri, si are sè se estinda in dóue directiuni in totu decursulu vietii : unu studiu teoreticu si unulu practic.

Dela modulu, cum scie cinev'a se satisfaca pretensiuniloru acestui duplu studiu, depinde valórea lui in societate, si numai incát se supune acestui studiu, póte avé pretensiunea de a merge si densulu inainte cu lumea, carea inaintéza atât de repede pre tóte terenenele.

Judecandu noi dupa cele ce se vedu in practica, in viétia, la preotii si invetiatorii nostri, i-am poté impartí in dóue clase. Sunt intre densii multi ómeni, cari cetescu si studiéza totu ce apare pre terenulu specialitátii loru, precum si pre alte terene, cari sunt impreunate cu carier'a loru, si in acelasi timp se supunu totu de odata si studiului practic : studiéza viéti'a si referintiele poporului, durerile si necazurile acestui'a si in acelasi timp si-impunu sarcin'a de a gandi, cum se vina, in ajutoriu : se aline, si se faca, se incete aceste necazuri, aceste dureri ale poporului.

Acesti ómeni, este pré naturalu, mergu inainte, in tóte privintiele, si pre urm'a loru se vede sporiu in tóte directiunile.

Sunt érasii altii, cari dupace au luat o functiune, si-credu carier'a de incheiata, si nu se mai ocupa cu nimicu. Astfelu de ómeni negligendu-se perdu cu fiacare di din cunoscintiele, cu cari au esitu din scóla, si mai curendu, mai tardiu, devenindu mai putienu, seau cu totul necapaci de functiunea loru, viéti'a le este unu vecinicu isvoru de nemultiemire pentru densii si o adeverata calamitate pentru institutiunea, si poporulu, carui'a servescu.

* * *

Lumea este astadi fórte critica si fórte severa facia de fie-care clasa din societate, si dóra mai severa este, precum vedemu adesea, facia de preotii si invetiatorii. De aceea atât in vederea acestei imprejurári, cât si in considerarea multeloru si greleloru sarcini, depuse pre umerii nostri — detorintia avemu

a-ne aduce in totu momentulu aminte, ca prin pasirea nóstra din scóla in viétia n'am scapatu de esamene ; ci tocma din contra am intratu in stadiulu, in carele fie-care vorba, fie-care pasu alu nostru este unu esamenu, si nu unu esamenu depusu intre patru pareti inaintea unui publicu micu, ci unu esamenu depusu inaintea lumii mari, carea ne judeca, si tractéza, dupa succesulu, cu carele prestámu in fie-care di acestu esamenu.

Multe fiend deci esamenele, la cari au a-se supune de aci inainte elevii, cari anulu acest'a parasescu scól'a sistematica, si intra in scól'a vietii — le dorimú din inima, cá Ddienu se-le ajute, cá se presteze cu celu mai bunu succesu lungulu siru de esamane, la carele voru fi supusi in acésta scóla.

Incheierea anului scolasticu la institutulu pedagogico-teologicu din Aradu.

Duminee'a trecuta s'a incheiatu anulu scolasticu la institutulu nostru pedagogico-teologicu. In acésta di dupa sant'a liturghia s'a oficiatu in bisericea catedrala din Aradu unu Te-Deum, dupa carele adunandu-se elevii in sal'a institutului s'au cetitu clasificatiunile in fienti'a de facia a Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu Ioanu Metianu, a corpului profesoralu si a mai multoru onoratori.

Dupa cetirea clasificatiuniloru Pré Santi'a Sa luandu cuventulu vorbi catra elevi, dupa notitiile ce ne am potutu face, cam in urmatoriulu modu :

Iubitiloru mei fi !

Daca parintele celu bunu se semte indemnatu a adresá totdeun'a fiiloru sei multe invetiaturi bune si folositorie atunci, cand acesti'a se despartu de densulu pre timpu mai multu, seau mai putienu, — cu atât mai vertosu trebue se-o facu si eu acést'a, cá parintele vostru celu sufletescu, acum, cand unii dintre voi terminandu cursulu studiiloru, se despartu de acestu institutu, si iesu de sub ingrijirea lui si de sub ochii mei.

Nu ve voiú vorbi despre clasificatiunile, ce le-ati auditu acum, despre cari numai cá in trecatu ve-observu, ca fiend clasificatiunile oglind'a resultateloru, obtienute prin streduintiele vóstre, — daca privindu in acésta oglinda, veti vedé vre unu neajunsu, prin zelu si noue streduitie lu-veti poté delaturá si pre acel'a, intoema precum delatura, si se incérca a delaturá omulu, carele — uitandu-se in oglinda, vede vre o péta pre facia, seau pre hain'a s'a.

Repetu, nu voiú vorbi de clasificatiuni, ci catra multele invetiaturi, ce ati primitu in decursulu timpului, cât ati petrecutu in acestu institutu dela domni profesori, — caror'a le multiemescu eu in numele vostru pentru acele invetiaturi, — dorescu a mai adaoge si eu pentru completare o invetiatura buna si folositoria.

Precum atunci, cand unu teneru maturu, urmandu aplecárii sale interne, si-alege insusi carier'a, catra

careea semte vocatiune, imbunaóra celu cu aplecare **catra** jurisprudintia alegandu-si cariera juridica, celu cu aplecare **catra** medicina, alegandu-si carier'a acést'a, si asia mai departe; tot asemenea credu, a-ti procesu si voi iubitoru, cand v'ati alesu unii carier'a preotiasca, altii cea invetiatorésca pentru carea v'ati pre-gatitu: si voi a-ti urmatu aplecarii ce a-ti simtitu in internulu vostru **catra** aceste cariere, si credu, ca n'ati facutu acést'a numai singuru pentru poporu; ci precum juristii, medicii, tehnicii si altii, cand si-au alesu carierile loru—intre altele—au crediutu, ca pe acele carieri i-si vor putea intemeiá mai usioru unu viitoriu bunu si ferice; tot asemenea si voi a-ti cre-diutu—intre altele—cumca pre carier'a de preoti si invetiatori ve veti ferici.

Desi e logica acésta combinare a vóstra; totusi eu trebuie se vi observu, cá pre cand juristii, medicii, tehnicii si altii, pentru a ajunge la norocire, nu au decât a-se perfectioná in specialitatea loru prin ceti-rea de opuri si foi din aceasi specialitate, si a-si o-feri serviciile loru tuturoru acelor'a, cari ar avea lipsa de ele, fara osebire de nationalitate si confessiune; pre atunci la preotii si invetiatorii nostrii nu este deajunsu numai perfectiunea in specialitatea loru, ci ei trebuie se mai perfectioneze, adeca: se mai invetie, se mai lumineze, si se mai moralizeze si pre acei'a, dela cari, si pentru cari traiescu, intielegu pre toti poporeni loru dela celu din taiu pana la celu din urma. Repetu preotii si invetiatorii trebuie se se lu-mineze si se se moralizeze nu numai pre sine, pen-tru cá se póta esiste, dar si pre poporu pentru cá se póta esiste si poporulu, cáci acést'a este bas'a esis-tintii preotiloru si invetiatoriloru.

Pre cumca poporulu este bas'a esistintiei nóstre dovéda acea impregiurare, cá déca n'ar fi elu, n'ar fi nici preoti, nici invetiatori.

Nu este inse tot asemenea la juristi, medici, tehnici, si altii, cáci daca slabesc si decade unu po-poru, ei i-si oferu serviciile loru altor'a fara osebire de nationalitate si confessiune.

Din acestea urméza. cá noi mai pre sus de tóte se ingrijimu si de bun'a esistintia a poporului, de ca-rea este conditionata si esistinti'a nóstra. Éta acést'a este iubitoru, invetiatur'a ce am doritu a vi-o dá si eu la acésta ocaziune solena.

Am voitu a vi spune, si ve rogu se vi-o notati bine acést'a in sufletulu vostru,—dicu, ca poporulu nostru romanu, acél'a din alu carui sinu am iesitu cu totii, este bas'a si temeli'a nóstra, elu este credinti'a si speranti'a viitorului, si precum va fi sórtea lui, asia va fi si sórtea nóstra. De va fi elu bine si noi vom fi bine, de va fi elu reu, si noi vom fi reu, a-deca: daca poporulu nostru se va bucurá de védia, onóre, bunastare, daca va ocupá unu locu demnu in societatea popóraloru conlocuitóre; atunci si noi preotii si invetiatorii lui, de sus pana josu, ne vom bucurá de aceasi védia, onóre, si bunastare, si noi vom ocupá

acelasi locu in societatea confratiloru nostrii de alte confessiuni.

Astfelu fiind, este nu numai cea mai mare da-torintia a nóstra, dar si celu mai vitalu interesu alu nostru a staruí cu totii, si din tóte puterile nóstre, pentru bunastarea si intarirea poporului, a basei si temeliei nóstre, pre pétr'a cea tare a credintiei a spe-rantiei, si a dragostei, a culturai morale-religióse.

Spre scopulu acést'a mai nainte de tóte se ne silimu a-lu intarí in credinti'a, speranti'a si dragostea evangelica, prin invetiaturi bune, morale si religióse, alu ridicá la acelu gradu de cultura, pe care se afla si celelalte popóre conlocuitóre, pentru a putea su-portá lupt'a de esistintia, si a-si eluptá unu locu demnu in societate.

Nici unulu dintre voi iubitoru se nu-si uite, cá este fiu alu poporului, si cá atarele are sacra dato-rintia a conlucrá dupa putintia la ridicarea lui. Ba mai multu: Vi recomendu parintesce, de câte ori vedeti pre omulu seracu, pre omulu muncitoriu, lipsitu si decazutu, precum se vedu chiar si de presinte o mul-time de lucratori pe stradele orasiului, se nu uitati, ca acei'a sunt fiii poporului nostru, sunt fratii nostrii, si sunt o parte, ce face bas'a esistintiei nóstre.

Vediend pre acei seraci si lipsiti, se nu uitati, ca este datori'a nóstra a-i desteptá si luminá, cum se delature dela sine lips'a si necazulu, precum facu acést'a preotii si invetiatorii altoru confessiuni cu po-poreni loru, pe cari nu-i vedem in atât'a lipsa si suferintia, cá pre ai nostrii.

Se nu uitámu nici cand, cá daca acei necajiti ar fi avutu in trecutu, séu ar avea macaru in presinte, preoti si invetiatori buni, cari se-i fi desteptatu si luminatu, precum a desteptatu preotii si invetiatorii de alte confessiuni pre ai loru, ei acuma n'ar indurá lips'a ce se vede din fetiele loru, si ar fi tot atáti membrii demni si folositori ai bisericei si natiunei nóstre, dar si ai basei nóstre de esistintia.

Deci mai nainte de a parasí acestu locu santu de invetiatura, propuneti-ve in cugetulu vostru, cá u-nulu fie-carele dintre voi, in carier'a de preotu si in-vetiatoriu, ce veti ocupá,—se conlucrati din tóte pu-terile vóstre la ridicarea poporului nostru.

Inse fiind cá la tóte nisuintiele ómeniloru se cere si ajutoriulu lui Ddieu, cereti deci mai nainte de tóte acelu ajutoriu dumnedieescu, pre carele si eu vi-lu imploru acum si in tot cursulu vietii mele, la implinirea frumósei si inaltei vóstre missiuni. Amin.

Cuventu parlamentaru in contr'a pedepsei de mórte,

pronuntiatu de Vartolomeu Szemere in diet'a Ungariei, la 15. August anulu 1843.

tradusu de I. Goldisiu.

(Fine.)

Cu nenumerate exemple autentice a-si poté dovedí, cá in multi ómeni la loculu pierdiárii s'a nascutu idei'a de

a ucide și aprinde; că o femeie audiindu despre executiunea de moarte a unei ucigătoare de copil, a cădiutu în astfeliu de monomania, că solemnitatea, cu care s'a îndatinatu a se execută pedeps'a de moarte, i-a desceptatu poft'a de a fi eroulu său martirulu unei asemenea priveslice.

Er de daunele ei politice se țiene aceea, căci fiindcă omenii din caus'a marimei pedepsei nu grabescu a denunțá pre Criminalistu, martorulu nu voiesce a fassioná, judele nu e plecatu a condamnă, crim'a remane de multe ori nepedepsita, carea e mam'a cea mai roditóre a crime-loru. Dar și pentru libertate e periculósă acéstă pedepsa, mai alesu în sguidiri politice.

Dacă pedeps'a de moarte e legala, — atunci ucigătorii i-au pre sine chipulu judecatorescu.

Mergu mai departe.

Pedeps'a de moarte nu e divisibila. Intre a luá său nu luá viétia nu esista midilocu.

Nu e spirituala, ci crudela și resbunátore ca și insasi crim'a. Au societatea totu asia de crudelu se pedepsésca, precum a peccatuitu criminalistulu, și se stea în facia ca dóue fiére selbatice asteptandu, care va încetá mai anteu a fi crudelu? Au nu trebuie se încépa unulu din ei, și óre póte fi sperantia, ca crim'a se dea esemplu spre crutiare și umanitate? Nu e nici corectiva. Pre criminalistu nu-lu îndrépta acél'a care lu-omóra.

Legislatorii au fostu pana aci în asta privintia ca și acelu chirurgu crudelu și poltronu, carele amputéza tóte pitiórele, pre care din nesciintia său din neglijintia nu voiesce se le vindece.

Si óre este ea infiorátore, pentru toti de o potri-va? Au acéi'a dreptu, cari pedeps'a de moarte o propaga de cea mai cumplita, ca și deputatulu Sepesului, său acéi'a cari cu deputatulu Tolnei afirma contrariulu, și robi'a pe viétia o marturisescu de cumplita?

Dupa mine acést'a depinde dela individuu, precum și dela alte jurstári; de pedeps'a de moarte se teme mai vertosu celu avutu și fericitu, care se indoiesce despre castigulu în viitoriu; nenorocosulu, misiélulu a deseori o poftesce.

În Londr'a 17 femei în loculu mortii au primitu deportarea, ér 6 nu. Când în Philadelphia s'au imblanditu legile penale, și robiloru li s'a concesu a alege între pedeps'a vechia și între cea noua, va se dica între moarte și închisóre pe viétia, mai multi au alesu moarte.

În Franci'a au vediutu bucurandu-se pre mai multi arestanti, cari în loculu temnitiei au fostu condamnati la guilotin. Póte-se dar afirmá cu siguritate, că moarte pentru ori-si-cine e cea mai infiorátore pedepsa? Cum de celu osanditu la robia perpetua, de regula recurge pentru agratiare, dar mai cu greu celce e osenditu la moarte? Au nu pentru aceea, căci moarte e durerósă unu patrariu de óra, cu care sufletele cele virtóse putienu cugeta, și óre nu atunci devinu plecate a recurge, când siediendu și îndelungatu asteptandu rezultatulu recursului, li s'a obositu sufletulu din óra în óra și din nópte în nópte a se luptá cu cugetulu mortii?

Nu este dara de aci evidentu, că pentru celu liberu e mai cumplita închisóre pe viétia, pana când frie'a de moarte asia dicendu numai la loculu pierdiarii lu-cu-prinde pre Criminalistu? Au nu este vederatu, că puterea temerii de moarte nu e premergátore, pentru că nu umbla nainte ci în urm'a crimei, și atunci si-ia inceputulu, când crim'a deja e comisa?

Criminalistulu în momentul executiunei sentintiei de de moarte său se teme, său nu se teme; dacă nu se teme, e semnu că — asupra densului, de si când a comisú fara de legea, si-a adusu aminte de moarte, pedeps'a n'a avutu putere infiorátore; ér dacă se teme si cu cât mai vertosu

se teme, cu atâtă mai tare se póte presupune, că frie'a pedepsii de moarte la densulu mai nainte n'a fostu în lucrare, căci la din contra n'ar fi comisú crim'a, și asia său din patima a peccatuitu, ce nu cunosce frie'a, său de siguru a crediutu, ca nu se va descoperi, în care casu orice pedepsa în lume e nedeajunsu.

Dar se vedemu mai de aprópe, óre aceea chiar asia e de ingrozitóre pentru privitori, precum afirma partinitorii pedepsii de moarte?

Déca executiunea e désa, poporulu dedandu-se cu ea, óre nu-si perde efectulu ingrozitoriu; și dacă e rara, de odata cu ingrozirea óre nu sternesce și compatimire, tragendu acést'a apoi dupa sine tocmái acele urmari, care legislatoriulu nu le doresce?

Criminalistulu dupa starea-i sufletésca la loculu pierdiarii se póte presentá în trei chipuri.

Séu curagiosu, má cerbicosu, — asta stare de siguru nu e edificátore pentru multime, mai multu insuffa dispretiu facia de moarte inca și în acéi'a, cari pana aci s'au ingrozitu de ea; său desperatu și debilu, și poporulu iérta contrariulu, pre carele lu-vede la loculu pierdiarii și în necesitate, de órecă inim'a omenésca are aceea caracteristica prea frumósă, că vrendu nevrendu se alatura pe partea celui ce patimesce; său cu superare și caintia, și atunci nu vede în elu crim'a, ci superarea, și aci în adevéru se incepe o nevinovatia noua, care și în tacere pare a strigá, că densulu și nu crim'a e care se va jertvi, și esiafodulu e care sternesce urgia, ér criminalistulu infrantu pare a muri ca și martiru.

Si aci repetimu mai odata, că e fórte periculosu a dedá pre poporu cu priveslicea sangelui.

Dacă astfeliu de ucidere e rara, de feliu nu e pentru că dóra e mare temerea de moarte, și dacă e désa, nu e pentruca dóra frie'a de moarte ar fi slabitu în puterea sa; mai curend s'ar poté dice, că unde e désa, e pentruca natural'a scarbire de acést'a crim'a a slabitu; și unde e rara, pentru aceea totu mai esista inca urgia. Asia încât cu siguritate se póte afirmá, cumca raritatea uciderii sta în proportiune egala cu crescerea urgiei facia de crim'a.

Căci la din contra de unde ni-am poté esplicá, că pedeps'a de moarte la unele popóre s'a estinsu și asupra delicteloru neinsemnate, și nici la aceste n'a avutu putere respingátore? De unde vine, că dacă furtulu și omorulu de o potri-va se pedepsescu cu moarte, acést'a mai a rare ori se comite? Si astfeliu aducetoriulu de lege sè aiba grige, ca voindu prin exemplele executiunei a sterni ingrozirea de moarte, se nu slabésca în ómeni cealalta putere valorósă: natural'a scarbire de crim'a. Pentruca partinindu elu pedeps'a de moarte, a alesu un'a dintre cele dóue puteri, adeca dintre temere și urgia, dar nu preste multu va observá, că în temere asia feliu de arma si-a alesu, care ne folosita e de prisosu, ér folosita si-pierde taisiulu.

Me silescu On. Casa a fi scurtu! Me marginescu numai la cele mai de frunte. Dreptu aceea trecu cu vederea că acést'a pedepsa e simpla; nu voiescu a me ocupá nici cu popularitatea ei, pentruca e destulu se încete, ca se devina nepopulara; nici aceea nu-i o consideru de lature insemnata, că pune stavila stricarii, căci scopulu acést'a lu-potemu ajunge și prin midilocu mai putienu cumplitu; dar decât tóte aceste este o consideratiune mai de importantia, că pedeps'a nu se póte pretiui dupa valoarea ei.

Aducetoriulu de lege nu are cunosciintia sigura nici despre durerea ce o simte criminalistulu când i-se executu sentintia de moarte; secli întregi a sustatu credintia, că decapitarea nu e durerósă, acuma incepu spenzurarea a crede de moderata; cei mai renumiti medici divergésca între sine. Scie legislatoriulu, ce e moarte, și ce e din colu

de mormentu? Óre scie, cà acolo pre criminalistu dupa tortur'a pamentésca numai decât de nou lu-intimpina osenda, séu din indurarea ddiéscă lu-astépta fericire? Scie cà densulu óre pedepsese, ori remuneréza? In adeveru celu ce are religia, celu ce crede in viéti'a viitoare, la acel'a acést'a indoéla are putere decisiva.

Urmările pedepsei de mórte trecu preste marginile timpului si ale vietii, si omului ca unei fiintie intieleginte, nu-i este iertatu se pedepsésca cu unu ce necunoscutu.

Daca pe pamentulu nostru s'ar deschide o adencime misterioasă, pre carea unii o ar socoti de loculu fericirei, altii de loculu osandei, óre intieleptu ar lucrá statulu, daca ar dispune ca criminalistii cei mai mari se fia aruncati acolo?

Omulu — dupa a mea parere — daca nu prevede sferstitulu pedepsei, lucra fara de minte.

Dar pentru omu, carele nu se crede a fi Ddiu, cea mai puternica obiectiune e aceea, cà pedéps'a de mórte este nerevocabila, desi cu cât e mai mare pedéps'a, cu atât'a e mai de lipsa, ca se fia revocabila, — pentrucă victim'a gresieleloru nici cand nu reinvie. Apoi sentinti'a judiloru nu e basata pe certitudine apodictica; acusatulu nu pentru aceea se declara de vinovatu, pentruca e lucru siguru, cà crim'a s'a comis prin elu, ci fiindu cà-su de facia unele conditiiuni pretinse de lege. Asia dara certitudinea e numai formala si relativa. Sentinti'a se aduce pentru cà asia fassionéza acusatulu, pentru cà doi martori conglasescu in marturisire; esperinti'a arata, de câte ori au fostu de facia tóte probele cerute de lege, si mai tardiu nevinovati'a celui convincatu a esitu la lumina. Si de si e mai micu periclu intre garantiile mai intielepte ale timpului nostru, acolo, unde se afla jury, unde este publicitate, unde dreptulu de aperiare e nerestrinsu; dar cumca chiar pe langa aceste garantii gresielile nu suntu imposibile, documentéza Livingston, carele dice, cà nici in Americ'a nu-su rare astfeliiu de gresieli ale judecatoriloru; dovedesce Lucas, carele numai din un'a jumetate a anului 1826 aduce siese casuri inainte in Franci'a, in care pre unulu si acelasi acusatulu unu jury l'a osenditu la mórte, pana cand altulu, la care numai din caus'a erorii formale fu indrumatu prin forulu de casatiune, pre acel'a care altcum suferiá mórte, l'a declarat nevinovatu; marturisesce Duquetiaux, carele enumera din Belgiu patrusprediece esemple; marturisesce Morning Herald, care de pe unu timpu de 9 luni, in care Wilde erá Sherif in Londr'a de siese casuri de acestea si-aduce aminte; marturisesce O'Connell, carele in siedinti'a parlamentaria din 1840, face amintire despre patru, precum si mai multi juristi, despre mai multe sentintii de mórte aduse si esecutate asupra ómeniloru nevinovati.

Dar pe langa esemplulu spusu de deputatulu Ciongradului, eu inca a-si poté aretá mai multe casuri triste, aflatóre in archivulu din Bereg, precum si in altele, — pe langa tóte, cà la noi neintemplandu-se inaintea publicului, uciderile gresite din partea judecatoriloru remanu secretu. Si óre nu e greumentu cumplitu pe sufletulu judecatoriloru a versá sangele celui nevinovatu, chiar si din gresiéla? Si óre asemenea casuri nu cu totu dreptulu sternescu in cetatieni simtire dusimánosa, vedienđu acesti'a, cà insasi legea comite aceea ce este opritu criminalistului? Si óre nu in asemenea mesura trebue se tremure de caláu si de ucigatoriu? Si óre e destula mangaere, cà osamintele victiméi nevinovate suntu onorate prin aducere aminte, daca aceeași gresiéla se póte comite si in diu'a urmatóre? in contra acesteia alt'a nu ne poté aperiá, decât scergerea totala a dedepsii de mórte.

Cunoscenti'a, judecat'a ni suntu marginite, si totusi pedepsimu, ca si cand amu fi infalibili.

Lucramu cu putere atotpoternica, fara ca se fimu a tóte sciutori.

In adeveru, chiar daca n'ar fi alta cauza, consideratiunea nerevocabilitatii e de ajunsu, ca pedéps'a de mórte se se stérge.

Si nainte de ce mi-asi incheiá vorbirea, mai atragu inca atentiunea On. Case la dóue pericle: ce suntu in legatura cu pedéps'a de mórte, si nici de unu antevorbitoriu nu fusera atinse.

Unulu e, cà daca potestatea, intrig'a, urgi'a judecatorésca si-au trimisu victim'a la loculu pierdarii, s'a ascuratu totodata, de nu in contra suspiciului, celu putientu in contra probelor; celu ce traiesce ar poté inca se-si resbune, celu mortu e mutu pe vecie.

Altulu e, cà in multi potopiti se astupa câte unu izvoru bogatu alu probelor, ce causéza dauna dupla; pentru presinte: incát socii (complicii) de cumva s'aru fi inspaimentatu, de locu navalescu la vedere; pentru viitoriu: incát unele crime remanu pentru totdeun'a nedescoperibile, la care numai fasiunile celui potopitu ar fi potutu conduce. Ma pedepsirea cu mórte a crimelor mai mici, óre nu e unu motoru nou pentru criminalisti spre a comite crima mai mare, cu scopu de a preveni descoperirea celei mai mici? Asia e, astfeliiu furulu de nópte si jefuitoriu se face ucigatoriu, ca nu cumva acei'a, pre carii ii a furatu si atacatu, se pasiésca contra densului ca acuatori séu ca martori.

Dupa tóte aceste cu indraznire ne putemu întóree catra aperiarii pedepsii de mórte, si le putemu spune: cà tóta pedéps'a intre marginile dreptatii este incercare, cum s'aru poté impedeá mai cu succesu crimele; aceea ce voi glorificati, — mórtea, — deja s'a cercatu prea de ajunsu.

Recunósceți, ma puneti mare pondu pe acelu adeveru, cà dela inceputu tóte popórele au exerciat'o, si chiar voi marturisiti, cà fara succesu. Noi nu ceremu alta, decât ca se ve lasati de aceea, ce in decursulu aloru mii si mii de ani aplicandu-se in tóte formele crudelitatii, in tot timpulu si intre tóte impregiurările, s'a vediatu a fi fara succesu. Au in Angli'a nu s'a pedepsitu cu mórte totu acel'a, care fura din casa 2 florini de argintu, care in parcu ori la drumulu de tíera se infacisiéza cu faci'a mangita, care vulneréza cu voi'a o caprióra in posesiunea altui'a, fura din lacu unu pesce, care sub nume falsu a cerutu dela altulu prin epistóla vre unu lucru pretiosu, care fura mielu pentru ca se-i venda pelea? si déca acésta pedéps'a n'a fost in stare a instrainá pre ómeni dela atari delicté neinsemnate, óre pótese presupune cu mintea sanetósa, cà ii va face ca se se ingrozasca de cele mai mari? Pótese crede, cà pre unu tradatoriu si rescuatoriu, care pe langa acést'a vede in intreprinderea sa si o gloria, lu va poté retiené temerea din respectu catra o mórte indepartata? Pótese crede, cà pre acel'a, care cu o lovitura si-póte saturá turbat'a sa resbunare, aducerea aminte de pedéps'a de mórte, lu va face intr'o clipéla a-si slobozi in diosu manile sale ucigasie, ca unu poltronu? Va poté infrená patim'a cea mai selbatica, ce nu póte retiené o intentiune culpabila mai slaba? Si ce au folositu omenimei atátea mii de feluri de torturi? Ce bine si noblétiá au in florita din viéti'a celoru 60 de mii de insi, carii s'au pedepsitu cu mórte sub Henricu alu VIII-lea si din a acelor'a 60 de mii, carii in Angli'a au fost dusi la pierdiare dela 1698—1789? Óre dupa acestea nu ar trebui se stralucésca Spani'a ca unu paradisu, unde prin vócea legii in unele trimunii se omoriau si câte 2600 de ómeni? Apoi nu pentru aceea am remasu noi cu secli in deretru, càci resbunarea si furi'a nunumai din metalu si-au facutu pala, din planta fune, dar s'au aliatu si cu elementele: cu pamentulu, in care au ingropatu pre ómeni de vii; cu ap'a: in

a carei adencime au aruncatu pre cei cosuti; cu aerulu: prin care ii au inadusitu; cu foculu: prin care ii au arsu pana ce s'au prefacutu cenusia; si intorcendu ordulu naturi: pre omu l'au datu mancare animaleloru.

Si ore puteti se ve jelbiti ca incercarea vóstra a fost conturbata prin intrevenire prea timpuria? Nu a-ti respitu si omoritu, si crimele tot s'au sporitu, mórtea n'a fost indestulitóre, i a-ti pusu virfu de torturi. Acuma noi suntem la rondu, concedeti-ne si nóue, ca se putemu face incercare de plinu, preste tot, si in consonantia cu celelalte párti ale dreptului penalu; asupr'a procedurii si principieloru vóstre a enuntiatu deja sentintia trecutulu, preste ale nóstre va judecá viitorulu.

Eu dara, precum a enuntiatu si D. condeputatu, votezu in numele comitatului meu pentru stergerea pedepsii de mórte, pentru ca nu dela cruditatea pedepseloru, ci dela siguritatea si grabnic'a executare a acelor'a depinde succesulu; pentru ca déca nu dedamu poporul cu pedepsele cele crudele, cele mai blande tot asia, ba mai cu siguritate au influentia asupr'a densului, decât ce au cele crudele. Pentru ca mie mi se pare, ca statulu, déca omóra pre celu ce ni jefuesce averile, elu pentru crim'a comisa in contra societáti i-si ia resbunare prin unu delictu nenaturalu, si dandu pe ucigatoriu pierdiárii, nu pedepsesce, ci repetiesce crim'a.

Fiiulu omului.

In adeveratulu centru alu aparentii lui Christosu nemijlocitu ne introduce caracteristic'a expresiune „fiiulu omului“ cu care usuá Isus a insemná personalitatea sa. Precand Teologi'a mai vechia se alatur'a simplu la acestu cuventu, fara de a dá séma despre originea sa istorica, intielegendu sub acést'a natur'a omenésca a lui Christosu in contrastu cu natur'a s'a divina, — abia in timpulu mai recentu a fost supusa acést'a expresiune unei invederári mai fundamentale si istorice. — Privindu-se totu mai de catra multi pasagiulu dela Daniel 7. 13. 14 ca iszorulu acestei expresiuni, teologulu protestantu Baur (Das Christenthum und die christl. Kirche der drei ersten Jahrhunderte, p. 37) dupa predeciesiunea lui Schleiermacher, carui'a i-au urmatu si altii, — eximá expresiunea de acelu pasagiu, si in contrastu cu iudaiculu fiiulu lui Ddiu carele semnifica adeveratulu omenescu alu aparentii si chiamarei lui Christosu — derivandu-o din Mateiu 16. 13. Nu se póte negá, ca acést'a opinia in contrastu cu opini'a vechia bisericésca si cea inca si acum usuata despre o atare impuumutare din cartea lui Danielu, care din capulu locului nu voesce mai multu decât anuntierea Messiei, — potentiéza o parte a adeverului.

Cu dreptulu vom purcede si noi dela momentosulu pasagiu Mateiu 16. 13. s. m. Isus intréba aci discipulii: „Cine mi-dicu ómenii ca sunt eu, fiiulu omului?“ Si dupa ce au respunsu discipulii: „Unii dicu ca esci Ioan Botezatoriulu, altii Iliá, éra altii Ieremi'a séu unulu din profeti,“ intréba Isus éra si v. 15 pe discipulii sei: „Dara voi cine mi diceti ca sunt?“ Asunci abia respunde v. 16 Simon Petru: „Tu esci Christosu, fiiulu lui Ddiu. Aci potemu dice cu totu dreptulu: Cum ar fi potutu Isus se intrebe asia, daca elu ar fi voitu se conlege nemijlocitu expresiunea „fiiulu omului“ cu ide'i'a Mesiei! Elu la intrebarea s'a lasa deschisa o pré mare distantia pentru respunsu, pre cand elu, daca ar fi voitu se se insemne cu expresiunea „fiiulu omului“ ca Messia, ar fi potutu intrebá numai, asia: pentru cine me vedeti voi, pre mine carele me obicinuescu a me insemná cu caracteristic'a expresiune „fiiulu omului?“ Este dreptu aceea claru, ca expresiunea de feliu nu a potutu fi o insemnare asia de cunoscuta si val-

gara a Messiei, precum se admite de comunu. Intr'adeveru la Mateiu stá cu totulu altcumu, ca Ioan 12. 34, unde jidovii sinonimiséza pe Christosu si fiiulu omului. Dar totusi nu vom afirmá pré multu, daca dicemu mai departe: Isus, chiar se fie luatu expresiunea din Danielu, de feliu n'ar fi potutu avé intentiunea, a-se insemná cu aceea ca Messia. Buna séma se invederáta din pasagiulu nostru, ca din Mat. 26. 63. 64, ca adeverat'a insemnare poporala si usitata a Messiei n'a fost „fiiulu omului,“ precum singur'a carte a lui Danielu numesce odata aprosimative si comparative pe Messia, ci mai multu „fiulu lui Ddiu“ *) Dar totusi nu potemu retacé, ca „fiulu omului“ Mat. 24, 30; 26, 64, se manifestéza in Messia lui Danielu carele (Messia) vine pe norii ceriului, si trebue se admitemu, ca autonumirea lui Isus ca „fiiulu omului“ conchide in sine tacut'a reserva, de a luá pentru sine ide'i'a Messiei in pretensiune, si indata ce ea in insemnátatea ei sublima fu destulu de preparata si motivata, se pasiésca cu ea in lume si se-o validiteze. (Asem. Baur opulu mai suscitatu, pag. 280). Daca stá asia, atunci numai avem lipsa a scóte din cartea lui Danielu expresiunea, care numai aprosimative se reduce la Messia.

Firesce expresiunea „fiiulu omului,“ precum e casulu in comparatiunea cartii lui Danielu, are notrice o insemnate mai estinsa, nici decum marginita numai la Messia; si-i potém atribuí generalulu sensu umaniticu, ca Isus a voitu se fie numai omu in simplulu si modestulu sensu alu ideii unui subiectu omenescu; omu in celu mai adeveratu si mai estinsu sensu ca unu atare, carui'a tóte i sunt aprópe si se privesce streinu; omu ca unu atare, care tóte stárele omenesci, lipsele si interesele le recunoesce cu atát mai multu de a-le sale, cu cât ele sunt mai adencu basate in consciinti'a morala-religiósa, cu aceea adeverata simpathia omenésca, precum o esprima elu la Mateiu c. 11. 28; in fine omu si ca unu atare care privesce de a s'a chiamare, de a se supune la tóte suferintiele si devotamentele — — Cine póte ignorá referenti'a la dejosirea adeveratu omenésca, cand Isus Mat. 8. 20 a disu carturariulu care a voitu se-i urmeze: „vulpile au vizunii, si paserile ceriului cuiburi; dar fiulu omului n'are unde se-si plece capulu!“ De aceea si stá expresiunea potrivita la significarea pasiunilor iminente Mat. 17. 12 si la umilitatea intregii aparentii a-lui Isus, carele nu se lasa a fi servitu, ci insusi servesce si-si dá viéti'a sa rescumperare pentru multi (Mat. 20. 28.) Dar si dupa acésta parte generala nu se ecsmíza expresiunea nici decum de limbagiulu vechiulu Testamentu, cand profetulu Jezechil 8. 15 se agraesce ca „fiiulu vmului,“ si cand Pslm. 8. 6 „fiiulu omului“ ii stá alaturea equivalentu „omulu.“ Este totusi altceva, cand toti ómenii se numescu „fii ómeniloru“ (Marc. 3. 28; Efes. 3. 5), si cand Isus se numesce pe sine Mat. 8. 20, „fiiulu omului, la care si seraci'a si lips'a de adapostu ne incredintiéza despre ceva cu totulu deosebitu si nici decum ceva generalu omenescu.

Ca acésta decóre dara, care zace in expresiune, nu póte fi altce, decât, — de si invelata, — demnitatea Messiei, este degia lamuritu din Mat. 9. 6. Cá se scimu, ca „fiiulu omului“ are potere pre pamentu, — nu numai in splendórea cerésca, care o descrie cartea lui Danielu, — a iertá peccatele, vorbesce Isus catra paralticu cuventulu sanatoriu. Ca evangelistulu a intielesu aci pe „fiiulu omului“ numai messianice este incontestabilu. Dar cum inse este posibilu, a-ti acomodá din acésta reprezentare a evangelistulu ide'i'a, ca Isus ar fi avutu inainte de tóte in vedere increderea, care omulu ca atare póte se o puna in Ddie-

*) Acést'a se invederéza si din Esra (pe la 30 a. Chr. 7. 28. 30; 13. 32. 37. 52.) unde ingerulu carele vorbesce in numele lui Ddiu numesce pe Messia totdeun'a „fiulu meu.“

ésc'a ertare a pecatelor! Cum pôte imprejurarea, că „multimea“ v. 8. glorificandu pre Ddieu, care au datu o potere ca acésta ómeniloru, sè se interpreteze la „poterea“ unui omu, carele in pur'a sa cunoscintia omenésca a referintiei, in care stà omulu catra Ddieu, a esprimitu asia de energicu increderea in divin'a iertare a pecatelor! Este mai multu poterea supraterestrara a iertarei pecatelor, care poporulu o vede venita in lume esercitandu pe pamentu. Noutatea, care o admiramu este faptulu, că cineva iérta pecatele pe pamentu, si poporulu nu propasiesce in recunoscerea iertatoriului de pecate „fiu alu omului“ cá promisulu Messi'a.

(Va urmá.)

D i v e r s e.

* **Esamenulu publicu** la scól'a nóstra confesionala s'a tienutu in 20 Iuniu c. v. a. c. — fiend de facia Pré Cuviosi'a Sa, parintele vicariu episcopescu si presiedinte alu Consistoriului din Oradea mare Ieroteiu Belesiu. Succesulu acestui esamenu face onóre invetiatoriului nostru de acolo.

* **Din Berzav'a** ni-se scrie, ca o femeia romana de acolo, mama a 7 prunci a nascutu in dilele trecute, in a sieptea luna dupa conceptiune 3 prunci gemeni, toti 3 morti. Mam'a loru inca este in periclu de mórte in urm'a acestei nasceri.

* **Capulu cancelarului Germaniei.** Sculptorulu Frantz Schaper a terminatu bustulu de teracota alu principelui de Bismarck, dupa mesurile esacte pe cari, printr'o favóre esceptionala, elu a luat dupa capulu cancelarului. Conformatiunea fórté neregulata a craniului fundatorului unitáti Germaniei pare a confirmá mai multu séu mai putienu principiile frenologiei; printre facultátile cari se aréta mai multu, se observa simtiulu realitáti lucrurilor, sperpicacitatea si energi'a; in schimb, simtiulu respectului nu este decát fórté putienu indicatu. Lucru particularu, capulu cancelarului nu este in proportiune ordinara cu restulu corpului; elu este multu mai micu decát s'ar potea crede.

* **Esamenulu din comun'a Musc'a tienutu in 9/21. Iuniu a. c.** Cu deosebita bucurie vinu a dá in publicitate raportu despre rezultatulu esamenului din Musc'a, tienutu in 9/21 Iuniu a. c. de o parte ca se dau unu impulsu tenerului invetiatoriu Ioan Munteanu pentru de a-si continuá totu cu acelu zelu oficiulu si chiemarea sa, ér de alta parte pentru ca se cunósca fiecare, cea ce pôte produce unu institutu pedagogicu bine organisatu, cum e pedagogiulu din Aradu.

In adeveru am fost suprinsu atát eu cât si dlu insp. scol. si toti ceialalti cari au asistatu la esamenu de rezultatulu splendidu alu esamenului.

Esamenulu au mersu fórté bine, ér parintii copiiloru s'au departatu catra casele loru mangaiati, ér de pre fetiele loru se potea ceti multumire si satisfactiune, si nu ca in alti ani, cand scól'a erá cu totulu decadiuta, acum dens'a a luat o fatia mai placuta, căci scól'a cea via, sperantia natiunei, este condusa de unu bunu invetiatoriu abia unu anu in functiune.

La esamenu au asistatu Rev. Dnu Georgiu Popoviciu si alti domni cari au fostu pe deplinu satisfacuti cu rezultatulu esamenului, ér domnulu inspectoru G. Popoviciu dupa terminarea esamenului prin o vorbire scurta punendu in cumpena esamenulu din anulu trecut cu celu din acestu anu, si-esprima multiamulu domnului invetiatoriu I. Munteanu pentru zelulu ce l'a doveditu in decursu de unu

anu esprimandu-si dorintia se-si continue cu diligintia chiamarea sa cea sacra. — Scolariu diligenti au fostu premiati din partea dlui insp. scol. cu carticele morali, pene, ceruse, ér din partea directorului scol. cu 4 carti de rugatiuni si unu banu de argintu.

Comitetulu parochialu vediendu sporiulu dlui invetiatoriu s'au consultatu spre ameliorarea salariului invetiatorescu.

Incheiandu-mi raportulu mi-iéu libertate a me adresá catra toti invetiatorii a se interesá de sórtea poporului, căci in ce mesura ne vom interesá noi de sórtea poporului, dupa cum de atátea ori a accentuatu Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu in vorbirile si pastoralele sale, in acea mesura ne va insoti darulu si binecuventarea lui Ddieu, — avendu totu odata de detorintia a esprimá multiemita I. P. S. S. Dlui Episcopu, ca ne-a recomendatu unu teneru, carele din totu adinsulu se intereséza de sórtea poporului. Musc'a 20 Iuniu st. v. 1885.

Georgiu Popescu, direct. scol.

C o n c u r s e.

Nr. 272/1885.

Pentru stipendie din fundatiunea lui Gozdsu.

Prin acést'a se escrie concursu pentru stipendiele vacante din fundatiunea lui **Gozdsu**, pe anulu 1885/6 de 60 pana la 500 fl. cu observarea, ca de asta-data se da preferintia concurentiloru pentru studiile tehnice, montanistice si silvanale.

Concurentii au de a-si adresá petitiunile cu testimoniile scolastice, carte de botezu si cu atestatu de paupertate pana la **10 Augustu 1885 st. nou**, catra cancelari'a fundatiunei lui Gozdsu, Budapest Király uteza 13 sz. insemnandu in petitiune facultatea si locul la care si unde voesce concurentulu se studieze, precum si ultim'a posta, unde are se i-se comunice rezultatulu petitiunei.

Totodata sunt avisati si *stipendistii fundatiunei lui Gozdsu* de a-si substerne pana la **10 Augustu st. nou 1885** documintele, adeca indicele, respective testimoniulu scolastic in origine, ori in copia autentica despre rezultatulu studiiloru in anulu scol. 1884/5 la reprezentanti'a fundatiunei lui Gozdsu Budapest Király uteza 13 sz. pentruca la din contra se vor lipsi de stipendiulu avutu.

Budapest'a, in 21. Iuniu 1885.

Comitetulu „fundatiunei lui GOZSDU.“

—□—

Pentru deplinirea postului de capelanu provisoriu din comun'a **Cristioru**, in tractulu Vascolui, devenitu in vacantia prin renunciarea preotului capelanu Nicolau Groza, conform incuviintariii Ven. Consistoriu din Oradea-mare dto 3/15. Iuniu a. c. Nr. 409. B. se escrie concursu cu terminu de **30 de zile computatu dela prima publicare in fói'a oficiala.**

Emolumintele staverite in sinodulu parochialu din 6/18. Maiu 1883 constau din jumetate din intregu beneficiulu preotiescu—biru si stóla—pretiuitu la 402fl.

Recursurile sunt a-se trimite la subscrisulu protopopu pana la diu'a espirarei terminului si adeca pana in 22. Iuliu v. a. curinte in Beiusiu.

Beiusiu, la 18. Iuniu 1885.

Vasiliu Papp, m. p.
protop. Vascolui.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.

—□—

Pentru indeplinirea postului invetiatorescu la scól'a gr. ort. rom. din **Foen**, protopresviteratulu Ciacovei, se escrie concursu de nou cu terminu de alegere pana in **21. Iuliu a. c. st. v.**

Emolumintele anuale sunt:

- 1) Salariu in bani gat'a 200fl.
- 2) 55 meti grâu curatu ciuruitu.
- 3) Pentru conferintia 10fl.
- 4) Pentru scripturistica 5fl.
- 5) Pentru lemne de incalditu 40 fl.— séu in natura 4 orgii.

- 6) 2 jugere pamentu aretoriu.
- 7) Cortelu liberu cu gradina de legumi pana la zidirea scólei, cand apoi va avea 2 chilii, bucataria si camara.
- 8) Dela fie-care inmormentare unde va fi poffitu 50cr.
- 9) Pentru incaldiementulu scólei paie cât va cere trebuinti'a.

Acésta statiune invetiatorésca fiind de clas'a prima dela recurrenti se recere se produca a) atestatu de botezu, b) atestatu despre absolvarea pedagogiei cu succesu fórte bunu, c) atestatu de calificatiune eminenta, si se posiéda limb'a magiara si germana.

Pe langa suscitatele datorintie se mai poftesce, ca potentii se fie versati in art'a muziceii vocale spre a instrua si conduce corulu vocalu infiintindu.

Doritorii de a recurge la acésta statiune invetiatorésca sunt avisati, ca pre langa documentele suscitatie a-si instrua recursulu loru conform prescrieloru din statutulu organicu adresate Comitetulu parochialu din Foen, se se substérna P. On. Dnu protop. ases. cons. si insp. de côle Paul Miulescu in Ciacova, comitat. Temisiu, pana in 16 Iuliu a. c.

In fine comitetulu parochialu din Foen ar dori, ca competentii se se infaciosiedie in sant'a biserica in vre-o dumineca séu serbatóre spre a-si aretá desteritatea in cantarea bisericesca.

Foen, in 14. Iuniu 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresviteru, ases. cons. si inspectoru de scóle.

—□—

Se escrie concursu pentru postulu invetiatorescu din **Murani**, cu terminu de alegere pe **7/19 Iuliu a c**

Emolumintele anuali sunsu: 1) in bani 120 fl v. a., 2) in naturale 60 meti de grâu, jumetate curatu si jumetate mestecatu, 3) pentru 50 Chgr. de lardu 30 fl, 4) pentru 40 Ch gr. de sare 4 fl. 80 cr 5) pentru 12 $\frac{1}{2}$ Chgr. de lumini 6 fl. 6) 4 orgii de lemne pentru invetiatoriu si 4 orgii pentru incaldirea scólei 7) 4 lantie de pamentu, 8) 2 chilii pentru locuintia, cuina, camera si gradina intravilana pentru legumi; 9) pentru scripturistica 5 fl.

Dela recurrenti se pretinde se produca: Atestatu de botezu, atestatu despre purtarea morala si conduit'a de pana acuma, testimoniu preparandialu, testimoniu de calificatiune invetiatorésca pentru statiunile de I clasa, testimoniu de limb'a magiara. Cei apti intru instruarea corului vocalu vor avea preferintia. —

Recursele astfelii instruite au a-se substerne pana la terminulu indicatu Dlui inspectoru de scóle Iosif Gradinariu in Szécsány per Vinga.

Petru Comitetulu parochialu:

Nicolae Rancu, m. p.
presiedinte.

In contielegere cu mine: IOSIF GRADINARIU, m. p. inspect. scol.

—□—

Pentru ocuparea postulu vacantu de invetiatoriu la scól'a gr. or. rom. din **Partosiu**, in prot. Ciacovei se escrie concurs cu termin de alegere pana in **7 Iuliu st v. a. c.**

Emolumintele sunt:

- 1) 300 fl. salariu in bani,
- 2) spelese conferintiei invetiatoresci 6 fl.
- 3) pausialu invetiatorescu 6 fl.
- 4) 3 $\frac{3}{4}$ jugere pamentu aretoriu.
- 5) 8 metri de lemne pentru invetiatoriu.
- 6) 24 metri de paie pentru incalditulu scólei.
- 7) dela inmormentari unde va fi poffitu 20 cr. cortelu liberu cu gradina.

Recurentii au se produca atestatu de botezu ca sunt romani gr. or. apoi testimoniu de preparandia si de calificatiune buna, si esamenu din limb'a magiara.

Recursele astfelii instruite si adresate comitetulu parochialu din Partosiu, sunt a se trimite Pré On. Dnu Paul Miulescu protop. si insp. de scóle in Ciaco'a, pana la 1 Iuliu 1885.

Partosiu in 2 Iuniu 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopres. si insp. de scóle.

—□—

Pentru vacant'a parochia de clas'a a III-a din comun'a **Dragsin'a**, protopresviteratulu Jebelului, comitatulu Timisiului prin acést'a se escrie concursu cu terminu pana in **7. Iulie a c**

Emolumintele sunt: Un'a sesiune comasata pamentu aratoriu, stol'a usuata dela 112 case, biru parochialu si adeca: dela 84 de case à $\frac{1}{4}$ éra dela 28 case à 5 oche parte grâu parte cucuruзу.

Se observéza cà alegendulu are a dá in totu anulu 10 jugere din mentionat'a sesiune pentru impacarea restantiei de contributiune care se urca la 600 fl. v. a. pana la total'a desplatire, catra acést'a pana in finea lunei lui Martie 1886 are se deie veduvei preotese din venitululu stolaru si din biru jumetate.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie au a-si tramite recoursele cu documintele prescise de stat. org. si in intielesulu regulamentulu pentru parochii pana la mai susu indicatulu terminu D. prot. Alesandru Ioanovicu in Jebelu.

Terminulu de alegere se va publicá cu 8 dile mai nainte in S. biserica din Dragsin'a.

Dragsin'a, in 2. Iunie 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopopulu tractualu.

—□—

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu a scólei elementara a comunei **Armónis**, de prelegere in limba romana si magiara. Emolumintele acestea sunt: 1) 300 fl. salariu anualu. 2) 12 metri de lemne. 3) cortelu corespundietoriu cu gradina de legume.

Recurentii sunt avisati a produce a) Actulu de etate si religiune. b) Actele despre capacitate. c) Actulu de calificare. d) Atestatu despre limb'a magiara. e) Atestatu despre ocupatiunea de pana acuma.

Petitiiunile instruate cu timbrele prescise in legile sustatóre si adresate catra inaltulu Minist. reg. de cultu pana in **15 Iuliu 1885**. Congregatiunei Comitatense a comitat. Krassó-Szörény a-se substerne.

Se observéza intru altele cumca invetiatoriuulu denumitu are dupa ritulu romanescu si servitiile de cantoru a-le respunde, — mai departe cumca petitiiunile indate prea amanatu, séu instruate contra concursulu nu se vor luá in considerare.

Armónis in 12 Iuniu 1885.

GODIANU, m. p.
presied. consiliulu scolariu.

—□—